

NYE KARTLEGGINGSPRØVER I MATEMATIKK

PP-TJENESTENS MATERIELLSERVICE kan nå tilby en serie kartleggingsprøver i matematikk som dekker hele barnetrinnet (vår og høst) og dessuten starten på ungdomstrinnet. Alle kartleggingsprøvene leveres på bokmål og nynorsk.

Prøveserien består av i alt 6 prøver, som har fått betegnelsen M2, M3, M4, M5, M6 og M7. + 1 lærerveiledning for M2 og M3 for småskoletrinnet og 1 for for mellomtrinnet M3 t.o.m. M7.

Prøvene bygger på omfattende utprøvinger og inngående statistisk bearbeiding av prøveresultatene.

Målgruppen ved utarbeiding av prøvene har først og fremst vært elever som har vansker med matematikk, og som derfor har behov for støtteiltak. Mer generelt skal de være til hjelp i forbindelse med planlegging av undervisningen både for enkeltlever og hele klassen.

Prøvene er beregnet til bruk spesielt for skolen, men også for PP-tjenesten.

PRISER:

Lærerveiledning M2, M3, 36 sider	kr. 210.-
Lærerveiledning M4 t.o.m. M7, 54 sider	» 315.-
Kartleggingsprøve M2, 20 ex.	» 145.-
Kartleggingsprøve M3, 20 ex.	» 145.-
Kartleggingsprøve M4, 20 ex.	» 220.-
Kartleggingsprøve M5, 20 ex.	» 220.-
Kartleggingsprøve M6, 20 ex.	» 290.-
Kartleggingsprøve M7, 20 ex.	» 290.-
2 lærerveiledninger + M2 tom. M6, 20 ex.	» 1400.-
2 lærerveiledninger + M2 tom. M7, 20 ex.	» 1600.-

I TILLEGG KOMMER 23 % MVA. + PORTO

Kontortid for telefonbestillinger hver dag fra kl. 8.30 til kl. 16.00.

Send inn deres bestilling til:
Tlf. 61 32 80 21 – Fax 61 32 80 02

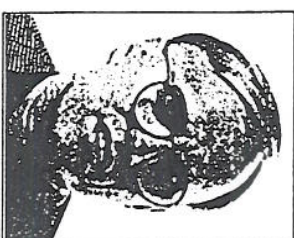
PP-TJENESTENS
MATERIELLSERVICE
Boks 116 – 2770 Jæren

Systematisk observasjonsmetodikk

AV JOHN HELLERUD og
KJELL TOTLAND

John Hellerud har utdannelse som barnevernspedagog fra Norges kommunal- og sosialhøgskole i Oslo 1969. Han har 2-årig videreutdanning i familieterapi med eksamen 1980, og fikk godkjent klinisk videreutdanning med jordnæringsmiddel familieterapi i januar 1997. Han har 3 års praksis fra utseksjonen i Oslo, 11/2 år fra sosialkontor, 23 års praksis i PP-tjenesten, og arbeider for tiden ved Røyken PPT. Av interesseområder kan nevnes Familieterapi, klasse- og skolemiljøarbeid, konfliktløsning, observasjonsmetodikk, samspilsproblematikk og systemarbeid.

Kjell Totland er utdannet psykolog fra Universitetet i Oslo 1975. Han har 20 års praksis i PP-tjenesten, og arbeider for tiden ved Asker PPT. Av interessefelt kan nevnes: ADHD-problematikk, Tourettes Syndrom, oppdragsproblematikk, klassemiljøarbeid, observasjonsmetodikk, statistikk og PC som et hjelpemiddel i PP-tjenesten.

INNLEDNING

Artikkelens forfattere arbeider til daglig i PP-tjenesten ved henholdsvis Røyken PPT (John Hellerud) og Asker PPT (Kjell Totland). I den senere tiden har vi arbeidet med å utvikle en ny form for observasjonsmetodikk, spesielt beregnet på å kartlegge forekomst og hyppighet av enkeltelevers samspill med medelever i en avgrenset sosial sammenheng. Spesielt har vi interessert oss for de *ustrukturerede situasjonene* som erfaringsmessig viser seg sårbare for elever med atferdsvansker, f.eks. i friminuttene. Typisk for friminutt er at de er «høydynamiske». Små og store grupper med ulikt aktivitetsinnhold og dynamikk etableres, justeres og reetableres kontinuerlig, og barna er i ulik grad i bevegelse over et større og uoversiktlig område. Dette særtrekket ved friminutter gjør det vanskelig å tilegne seg målbare og objektive observasjonsdata. Dette gjelder også for «overganger», kroppsøving og vanlige undervisningstimer som av en eller annen grunn fungerer «ustrukturert». Ved utviklingen av «vår» metode har vi imidlertid valgt å konsentrere oss om friminuttene.

OM BEHOVET FOR SYSTEMATISK OBSERVASJON

Her er noen eksempler på konstruerte kasus som mer konkret illustrerer behovet for bruk av systematisk observasjonsmetodikk:

1. Et PP-kontor får henvist en elev som blir definert som «vanskelig» og «utagerende», spesielt i friminuttene. Både medlever og skolens personale mente at det var eleven som «eide» problemet og som var årsak til samspillskonfliktene i friminuttene. Det umiddelbare inntrykket fra «vanlig» observasjon ser ut til å bekrefte denne konklusjonen. En mer systematisk observasjon viser imidlertid at det som faktisk skjer, er at eleven blir utsatt for sofistikert mobbing: Elevens forsøk på positive initiativ blir systematisk besvart med negative reaksjoner fra flere andre elever, og det er det siste som ligger til grunn for at eleven er så «vanskelig».
2. En annen elev blir henvist av samme årsak. Flere observasjoner av eleven indikerer at det er eleven som eier problemet. Foresatte godtar imidlertid ikke den konklusjonen, fordi de hevder at den som har observert har gått glipp av det som «egentlig» foregår og at det blir for mye «synsing».
3. En elev med ADHD-diagnose har fått tilbud om utprøving av medisiner (med placebo). Men det er vanskelig å finne en observasjonsmetode som på en objektiv måte kan beskrive atferd i friminuttene, og derved bidra til en dokumentasjon på at medisinen eventuelt har en positiv effekt.
4. I en klasse er det mye uro. Et klassemøte avdekker at elevene «tar med» uferdige konflikter inn i klasserommet, men klassemøtet inneholder mange motstridende opplysninger om hva som «egentlig» foregår i friminuttene.
5. En elev har problemer med liten selvfølelse bl.a. fordi han/hun får for lite konkrete, positive tilbakemeldinger på forsøk på å få igang positive samspill i friminuttet.

BEGRENSNINGER VED EKSISTERENDE METODER

Den største svakheten ved de metodene vi, så langt, har benyttet oss av, er at de i for stor grad baserer seg på «klinisk skjønn», med økt risiko for feilobservasjoner og feilaktige konklusjoner. En «fri», subjektiv observasjon der en ender opp med såkalte «generelle inntrykk» er ikke objektiv, og kan lett bli farget av fortinnatthet fra observatøren eller fra andre informanter og «synsere». En slik «fri» observasjon er heller ikke kvantifiserbar: Dette skaper problemer med f.eks. å kunne vurdere effekt av tiltak objektivt. Det skaper også problemer med å overbevise andre (f.eks. foreldre eller lærere) som «vet» hva som «egentlig» foregår i friminuttet.

En måte å løse dette problemet på har vært å bruke skjema der man krysser av for atferd og/eller samspill. Men det har også sine begrensninger: 1. Det er svært upraktisk å gå rundt med et stort papir med en mengde tenkelige alternativer.

2. Uansett hvor mange alternativer man setter opp, vil det ikke kunne dekke alt.
3. Når man prøver å observere og krysse av *samiidig*, er det ikke til å unngå at man går glipp av deler av det man ønsker å registrere. Spesielt er dette et problem ved subtil, nonverbal kommunikasjon mellom elever.

En annen «løsning» kan f.eks. være å bruke en observasjonsteknikk der man plukker ut noen få atferdsmønstre, og krysser av for disse i en mindre del av et helt minutt. Fordelen er at observasjonene blir enkle å gjennomføre, og at den er objektiv og kvantifiserbar. Ulempen er at man begrenser hva man vil registrere, og at man ikke får sett den enkelte observasjon i sammenheng med «det totale samspillet». Metoden passer bra f.eks. ved vurdering av effekten av et tiltak, men er begrenset hvis man ønsker å studere samspillet.

En tredje «løsning» er å bruke videoopptak. Dette er imidlertid tidkrevende og ressurskrevende, og medfører både etiske og tekniske utfordringer. Dessuten er den stasjonær og lite tilpasset mobiliteten i friminuttet.

Slike problemstillinger gjorde det nødvendig å utvikle en metode der man på en kvantifiserbar måte kunne foreta en kontinuerlig observasjon av en elev og samspillet rundt han/henne.

HVA ER KONKRET AKTUELT Å REGISTRERE?

Her er det vi mener er viktig:

1. Hvor hendelsen fant sted.
2. Generell aktivitet.
3. Hvem som tok initiativ til samspillet.
4. Om initiativet var verbalt eller fysisk (nonverbalt).
5. Om eleven var i samspill med en eller flere elever.
6. Om initiativet var positivt eller negativt.
7. Hva slags verbalt eller fysisk initiativ det var snakk om.
8. Om samspillet var en del av en lengre sekvens av samspill.

Man ender opp med en observasjon som i *ord* kan beskrives f.eks. slik: *Ola befant seg på gressplassen (1) og sparket fotball (2), da han (3) kalte (4) Per og Nils (5) for «duster» (6 og 7). Straks sparket Per og Nils til Ola (8), osv.*

Hvis disse to hendelsene hver tar 2-3 sekunder (noe som er relativt vanlig i ustrukturerte situasjoner) rekker man normalt ikke å få skrevet det ned, fordi flere raske hendelser sannsynligvis vil komme umiddelbart etterpå.

Vårt mål har vært å utvikle en metode der *alt* dette blir registrert på en objektiv og kvantifiserbar måte slik at informasjonen kan settes inn i en større sammenheng, også med henblikk på utredning og tiltak.

Eksempel på videre utredning kan f.eks. være å konsentrere seg om enkelte sider ved elevens atferd og samspill, f.eks.:

- Er elevens initiativ generelt positivt eller negativt ladet?
- Er «motpartens» initiativ på elevens atferd generelt positivt eller negativt ladet?

Observasjonen kan også gi grunnlag for en dypere forståelse av elevens atferd som «løsningsstrategier» og gi grunnlag for drøfting av alternativer. Her er det et viktig poeng at jo mer konkret og saklig man er i tilbakemelding til en elev, desto større grad av forståelse blir formidlet, og elevens motivasjon for å «bruke» observatøren blir økende.

Eksempel på tiltak kan f.eks. være:

- Å diskutere med eleven samspillet rundt eleven med henblikk på
 - * bevisstgjøring hos eleven eller andre
 - * råd om nye strategier for problemløsning.
- Å gi positive bekreftelser.
- Å gi informasjon til voksne med henblikk på holdningsendringer.
- Klassemiljøarbeid.
- Samtalerapi.
- Tiltak mot mobbing.

Vi har laget et foreløpig utkast til en slik metode, som vi har begynt å prøve ut i praksis, og så langt med gode erfaringer. Metoden ser ut til å ta hensyn til de begrensningene som tidligere observasjonsmetoder ser ut til å ha.

BEGRENSNINGER VED DENNE METODEN

En hver metode har sine begrensninger. Våre erfaringer er imidlertid at fagfolk som presenterer nye, mer eller mindre «geniale» metodeløsninger (såkalt «Columbi egg»), i sin markedsføring ofte i for liten grad gjør seg refleksjoner omkring metodens *begrensninger*. Noen begår denne feilen ut fra markedsføringshensyn. Andre gjør det fordi de ikke har klart for seg i hvilken grad metodens effekt kan være avhengig av kvaliteter hos den som bruker metoden og hos den metoden er rettet mot. En slik mangel på refleksjon kan føre til at brukere kan oppnå utilsiktede negative konsekvenser som i noen tilfeller kan være direkte skadelige.

Et eksempel på dette kan være terapeuters overdrevne bruk av «lytte-og-forstå-teknikker» som hos enkelte barn kan forsterke egosentriske og narcissistiske trekk.

Et annet eksempel er terapeuter som bruker empati-teknikker som blir uekte fordi de ikke springer ut av terapeutens egen personlighet.

1. Begrensninger hos observatøren:

Metoden forutsetter at observatøren er:

- Objektiv – fordi han i utgangspunktet ikke skal «synse».
- Respekterende – fordi han i utgangspunktet ikke skal mene at noe er rett og galt.
- Nøyaktig – fordi det er viktig å få med «alt».
- Fleksibel.
- * Uventede situasjoner kan dukke opp, f.eks. at aktørene «plutselig» vil dra observatøren inn som en problemløser, eller flere blir nysgjerrige på hva, eller hvorfor man observerer.
- * Observatøren må også hele tiden vurdere gunstig posisjonering i forhold til fysisk nærhet. Jo nærmere man går, desto lettere er det å få tak i hva som skjer, men det øker risikoen for å «bli dratt inn».
- Tålmodig og utholdende – fordi konklusjoner om samspill og «årsaker» må baseres på en rekke del-observasjoner. Dessuten vil det, sammenlignet med andre observasjonsmetoder, kreve mer etterarbeid i forbindelse med systematisering av data.
- Tydelig – ved at man har gitt klare beskjeder til elevene at det er *klassen* man observerer.

2. Begrensninger i situasjonen:

- Observasjonen kan bli ikke-representativ f.eks. fordi eleven(e) tilpasser seg det faktum at de vet at de blir observert.
- Det kan oppstå uventede, utilsiktede og negative reaksjoner fra eleven(e). Spesielt kan den være belastende for «paranoide» elever.
- Hvis man ikke kan registrere samme type atferd ved flere observasjonssekvenser, blir det umulig med en kvantifiserbar sammenligning.

FORSLAG TIL METODE

Måsetning:

Observasjonen er ment å danne grunnlag for å vurdere

- sosiale samspill
- fravær av sosiale samspill
- forekomst og hyppighet av ulike typer atferd som en del av en større utredning omkring
 - * samspill-spørsmål
 - * aktivitetsspørsmål
 - * trivselsspørsmål
 - * ekskluderings-problematikk
 - * plage/mobbe-problematikk
 - * eventuell syndebukk-problematikk

INNLEDENDE AVKLARINGER

Før man begynner på observasjonen bør man gjøre følgende:

1. Informere foresatte.
2. Informere skolen.
3. Informere klassen.

Foresatte bør/må vite at man spesielt vil observere vedkommende elev og hvordan man har tenkt å gå fram.

Skolen bør/må informeres om det samme.

Klassen bør/må også informeres, men ikke om man skal observere vedkommende eller om at man er ute etter noe spesielt. Grunnen til dette er at den type informasjon kan bidra til en økende stigmatisering av eleven, og være belastende for eleven. Man kan også hevde at det vil gjøre observasjonen mindre reliabel, men erfaring viser at slike problemer som regel forsvinner ved gjentatte observasjoner.

Informasjonen til klassen kan f.eks. være slik:

Jeg har tenkt å være ute sammen med dere for å se hvordan dere har det i friminuttet. Jeg har tenkt å kikke på hva dere holder på med når dere er ute, og jeg kommer til å gå rundt omkring sammen med dere, men ikke snakke med dere. Jeg har med meg en liten kladdeløkk og blyant for å notere i, som hjelp for å huske, men jeg kommer ikke til å notere navn. Men husk at det er dere som har friminutt, så bare slapp av og gjør det dere pleier å gjøre. Etterpå har jeg tenkt å snakke med lærerne deres og fortelle hvordan det ser ut for meg at dere har det i friminuttet. Høres det greit ut?

Hvorvidt den konkrete eleven skal informeres direkte eller ikke, blir en vurderingssak: Hvis man kjenner hverandre godt fra før av vil det kanskje være naturlig med en slik informasjon. I motsatt fall bør det unngås. Man bør også unngå denne type informasjon hvis det er grunn til å tro at eleven vil bruke deg som en alliert aktør for å løse konflikter mens man observerer.

ENKEL OBSERVASJON

Enkel observasjon er aktuell

- f.eks. som en innledende observasjon
 - så lenge man er utrent på metoden
 - når samspillene er høyfrekvente
1. Bruk ett ark for hver hendelse.
 2. For å få til en god flyt når man skriver i «blinde», foreslår vi følgende:

- Skriv *alltid* i én retning – fra venstre mot høyre når NN tar initiativ og fra høyre mot venstre når den/de andre tar initiativ.
- La lillefingeren hvile mot kanten av arket, slik at du kan orientere deg uten å se.

- Notér i følgende rekkefølge:

- * Et symbol for den/de som tar initiativ
- * En skråstrek oppover eller nedover.
- * Tegn et + eller et – ev. type initiativ.
- * En brøkstrek over eller under.
- * Lag et symbol for den/de initiativet var rettet mot.

Med en slik enkel registrering kan notatet se slik ut:

NN kommer med et negativt verbalt utspill til medelev.

(Skrivretning →)

• —————
• —————
• —————

Medelev kommer med et positivt motorisk utspill til NN.

• —————
• —————
• —————

(← – Skrivretning)

En gruppe elever kommer med negative verbale utspill til NN.

• —————
• —————
• —————

(← – Skrivretning)

NN kommer med et negativt verbalt og fysisk utspill til en gruppe elever.

(Skrivretning →)

• —————
• —————
• —————

Poenget med denne type protokoll er at man med noe trening kan beskrive hendelsen i løpet av maks. 3 sekunder, slik at man rekker å få med eventuelle senere påfølgende hendelser. Dessuten må symbolene være så enkle at man med litt trening kan observere og notere *samtidig* (m.a.o. kunne skrive «i blinde»). Dette vil gjøre det mulig å registrere en sekvens av hendelser som henger sammen som et samspill.

Man kan også notere hendelser der eleven *ikke* har samspill med medelever.

Man kan også notere situasjoner der eleven *ikke* har samspill med medelever.

- Skriv først et symbol for eleven
- Deretter symbol på alene - «O»
- Deretter symboler på eventuell aktivitet, f.eks. «hærverk» - «hæ».

OMFATTENDE OBSERVASJON

Omfattende observasjon er aktuell

- * når man vil ha med flere detaljer
- * når man er trent på metoden
- * når hendelsene ikke er spesielt kortvarige.

Her er noen forslag til en slik omfattende observasjon:

1. Verbale utspill:

- * Spør = sp +
- * Fortelle = fo +
- * Banner = ba -
- * Kaller = ka -

2. Fysiske utspill, f.eks.:

- * «Husker» = hu +
- * «Klapper» = kl +
- * Dyte = dy -
- * Sparke = sp -

- Man kan etter brøkstreken skrive en forkortet betegnelse for *type aktivitet*, f.eks.:

- * sisten = si
- * fotball = fo

Man velger selv hvilke forkortelser man vil bruke. Å konsekvent velge de to første bokstavene i ordet ser ut til å være lettest å bruke og folke.

- Hvis du vil registrere om flere situasjoner henger sammen i en sekvens, kan du f.eks. notere «S2» på neste ark. «S3» på det neste igjen osv., inntil sekvensen er avsluttet.
- Du kan dele inn det totale området på skolen i 3-5 nummererte aktivitetsområder og sette nummer på ureaktivitetsområde øverst på siden – eller ved hver ending. Alternativt kan du skrive navnet på stedet med to bokstaver, f.eks. «fotballbanen» = fo.

Med en slik utvidet registrering kan notatet se slik ut:

NN banner til medelev mens de leker sisten ved huskene.

BA SI HU

(Skrivretning →)

Medelev «kaller» NN mens de sparker fotball på fotballplassen.

KA FO FO

(← Skrivretning)

En gruppe elever dytter NN mens de sparker fotball på fotballplassen.

DY O FO S2

(← Skrivretning)

NN «kaller» og sparker en gruppe elever mens de sparker fotball på fotballplassen.

KA O FO S3
SP

(Skrivretning →)

ANDRE IDÉER OG KOMMENTARER

1. Prøv deg aller først med litt tørrtrening, f.eks.:

- Tenk deg hendelser du observerer. Lukk øynene og skriv ned symbolene for hendelsen du har tenkt deg.
- Få andre til å beskrive en eller flere hendelser, og se hvor fort du kan skrive dem ned.
- Lag et videooptak av en situasjon og tren deg på å registrere den.
- La flere gjøre det samme. Se om dere kommer til de samme konklusjonene.
- Prøv ut metoden i tilfeldige og trivielle situasjoner.

2. Observasjon skal gjøres av kun ett barn om gangen.
3. Husk å velge symboler som er logiske i forholdet til begrepene og derfor lette å huske. Når man er ferdig med symbolene, blir det dessuten lettere å gjøre observasjoner *uten* notater, med henblikk på senere rekonstruksjon (dvs. «huske» i form av symboler).
4. Til nedtegning anbefales å benytte en 3M-blokk eller en liten notabok som holdes skult i hånden, og en liten blyant.
5. Fordelene ved bruk av 3M-blokk er som følger:
 - Man får registrert ikke bare forekomst, men også hyppighet av atferd og i hvilke sammenhenger den viser seg.
 - Man slipper å stole på sitt eget kortidsminne (som kan være skrant hos noen og hver av oss!). Dermed kan man også bruke den tiden man trenger siden til systematisering av observasjonsnotatene.
 - Man vet at ett gult ark står for én hendelse.
 - 3M-blokk er mer diskret enn et papir i A-4-størrelse.
- Ulempen er at den er dårlig «hengselet». Alternativet er derfor en liten notablokk i omtrent samme størrelse.
6. Erfaring viser at man til å begynne med bør holde seg litt på avstand, til eleven(e) venner seg til observatøren.
7. Erfaring viser også at man bør være i bevegelse mens man observerer, for å maskere at man spesielt observerer én elev, for å opprettholde sin egen konsentrasjon, og fordi det kan lønne seg å registrere fra ulike synsvinkler.
8. Vurder selv hvor mye du bør skrive på hver lapp. Spør deg selv hvilke type opplysninger du trenger. Hvis du bare er ute etter «fra hvem» og om det er positivt eller negativt – så konsentrer deg om det.
9. Ikke registrér mer enn det du klarer for å være konsentrert og avslappet.
10. Elevene bør ikke se notatene. Skulle de likevel se dem, vil de for dem være «kryptiske».
11. Vi anbefaler ikke å skrive ned tidspunktet for hendelsen. Man må da forlate eleven med øynene for å se på blokken, og tidspunktet er som regel en mindre viktig opplysning. Men ser man at man kan ta seg tid til å notere det, og mener det er viktig, så ta det med.
12. Vi anbefaler ikke å skrive f.eks. brøksstreker på forhånd, fordi man da ikke lenger kan notere «i blinde».

KVANTIFISERING AV DATA

Informasjonen gjør det mulig å få ut psykometriske mål for videre statistisk bearbeidelse. Her er noen forslag til hvordan det kan gjøres:

16

SKOLEPSYKOLOGI nr. 6 - 1997

Et vanlig resymé fra en observasjon kan se slik ut:

Kontinuerlig uteobservasjon foretatt 14.12.99 kl. 11.05-11.30.

1. NN spør (positiv) medelev i skolegården (St. S1).
2. Medelev svarer (positiv) NN (Sl. S1).
3. NN kaller medelev (St. S2).
4. Medelev kaller NN.
5. NN sparker medelev.
6. Medelev kaller NN (Sl. S2).
7. Medelev kaller NN ved fotballbanen (St. S3).
8. NN sparker medelev.
9. Medelev slår NN.
10. NN kaller medelever (Sl. S3).

St. S = Start på sekvens

Sl. S = Slutt på sekvens

I dette eksemplet: 3 sekvenser.

Overført til et avkryssingsskjema kan det se slik ut:

Hendelse	Positiv	Negativ	Verbal	Fysisk	Fra NN	Til NN	En annen	Flere andre	Start sek.	Slutt sek.	Type utspill
1	X		X		X		X		X		Spør
2	X		X			X	X			X	Svarer
3		X	X		X		X		X		Kaller
4		X	X			X	X				Kaller
5		X		X	X		X				Sparker
6		X	X			X	X			X	Kaller
7		X	X			X		X	X		Kaller
8		X		X	X		X				Sparker
9		X		X		X		X			Slår
10		X	X		X			X	X	X	Kaller
sum	2	8	7	3	5	5	7	3	3	3	

Summeringene her kan gi interessant informasjon om *frekvensen* av ulike sider ved utspillene. De gir imidlertid *ikke* informasjon om *frekvensen* av kombinasjonen av de ulike parametrene. Men hvis vi utelater informasjon om «start/slutt på sekvens» og «type utspill» kan de øvrige kombinasjonene systematiseres slik:

Antall positive, verbale utspill fra NN til en annen	1
Antall positive, verbale utspill fra NN til flere andre	
Antall positive, verbale utspill til NN fra en annen	1
Antall positive, verbale utspill til NN fra flere andre	
Antall positive, fysiske utspill fra NN til en annen	
Antall positive, fysiske utspill fra NN til flere andre	
Antall positive, fysiske utspill til NN fra en annen	
Antall positive, fysiske utspill til NN fra flere andre	
Antall negative, verbale utspill fra NN til en annen	1
Antall negative, verbale utspill fra NN til flere andre	1
Antall negative, verbale utspill til NN fra en annen	2
Antall negative, fysiske utspill fra NN til en annen	1
Antall negative, fysiske utspill fra NN til flere andre	2
Antall negative, fysiske utspill til NN fra en annen	1
Antall negative, fysiske utspill til NN fra flere andre	

Man kan også lage matriseskjemaer i forhold til to primære parametre. Her er to eksempler, der også type utspill og start/slutt på sekvens er tatt med:

Utspill fra NN til en eller flere andre

	En annen	Hva slags utspill?	Flere andre	Hva slags utspill?
Positive verbale utspill	1	Snakker (Sl. S1)	1	
Negative verbale utspill	1	Kaller (St. S2)	1	Kaller
Positive fysiske utspill				
Negative fysiske utspill	2	Slår, sparker		

Utspill fra en eller flere andre til NN:

	En annen	Hva slags utspill?	Flere andre	Hva slags utspill?
Positive verbale utspill	1	Snakker (Sl. S1)	1	Kaller (St. S3)
Negative verbale utspill	2	Kaller (St. S2)		
Positive fysiske utspill				
Negative fysiske utspill		Slår	1	Slår (Sl. S2)

Hva slags skjema man velger å bruke, eller lage selv, blir selvsagt avhengig av hvilke parametre man ønsker å kvantifisere.

Hvis man ønsker å gjenta observasjonen med henblikk på sammenligning av en tidligere observasjon (eller flere observasjoner), kan det være aktuelt i slike tilfeller:

- For å avklare om observasjonen var reliabel:
- For å se om det er noen forskjell i forhold til:
 - * Andre utstrukturerte situasjoner.
 - * En strukturert situasjon.
 - * «Tidlig vs. sent på dagen».
 - * «Mandag vs. fredag».
 - * Lengde på friminutt.
 - * Hvilket fag hadde klassen før friminuttet?
 - * Om det ble gjort forberedelser for å få til et positivt friminutt.
 - * Normale elevens atferd f.eks. i forbindelse med §-8.1 vurderinger.

AVSLUTNING

Denne metoden ble utviklet i løpet av skoleåret 96-97, og på mange måter opplever vi at vi er «underveis». Men vi har ønsket å formidle våre erfaringer så langt, i håp om å kunne inspirere andre til selv å lage seg en anvendbar metode for systematisk observasjon i utstrukturerte situasjoner.

Vi tar gjerne imot tilbakespill fra de av dere som er interessert i å prøve ut dette i praksis.

F.eks.:

- På hvilken måte føler dere i PP-tjenesten at dere kan ha nytte av denne metoden?

- I hvilken grad, og på hvilken måte, bør PPT inn i bildet med veilending hvis *andre* enn PP-rådgivere vil bruke metoden? Vi mener at metoden ikke kan «slippes løs» uten en viss oppfølging og kontroll fra PPT.
- Bør man sikre seg mot misbruk i form av kursing og sertifisering?

John Hellerud
Klinisk barnevernspedagog
og familieterapeut
Skogerveien 16
1341 Drammen
Tlf.: 32 81 33 49

Kjell Totland
Psykolog
Båstøveien 11
3480 Filtvet
Tlf.: 32 79 61 52

Anbud på forretningsførsel m.m. for tidsskriftet «Skolepsykologi»

Tidsskriftet Skolepsykologi *kjøper tjenester* til forretningsførsel, salg av annonser, kontakt med abonnenter og trykkeri, administrering av redaksjonsutvalg m.m. Den nåværende kontrakten for dette arbeidet går ut i høst, og vi søker derfor *kontakt med enkeltpersoner eller firma* som kan ta på seg slike oppgaver.

Nærmere opplysninger kan fås ved henvendelse til

STURLA HELLAND

Tlf. 53 47 17 07 / 53 47 30 42

Utr
Et

Førs
Spes
Barn
Psyko
Spesi

Veile
Psyko

TIL
probl
Dette
vis va
orient
et pro
«Inter
erfari
som h

Pro
vikling
gjenn
arbeid
PPT, o

Star
system
samt u
to-årig
jobbet
grad e
ble drø
med di
metode
Resulta

PRESE
OG MI
For a
utgangs